

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»**

Коломийський навчально-науковий інститут

Кафедра філології

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Латинська мова

Освітня програма Середня освіта (Історія)

Спеціальність 014 Середня освіта (за предметними спеціалізаціями)

Спеціалізація 014.03 Середня освіта (Історія)

Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від “30” серпня 2021 р.

м. Коломия – 2021

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Результати навчання (компетентності)
5. Організація навчання курсу
6. Система оцінювання курсу
7. Політика курсу
8. Рекомендована література

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Латинська мова
Викладач	К.ф.н. Русакова Ольга Валеріївна
Контактний телефон викладача	Русакова О. В.
E-mail викладача	olga.rusakova@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	1. Цикл загальної підготовки 1.1 Обов'язкові дисципліни 1.2.2 Дисципліни вільного вибору студента
Обсяг дисципліни	90, кількість кредитів ECTS – 3
Посилання на сайт дистанційного навчання	www.d-learn.pu.if.ua
Консультації	Консультації до самостійної роботи студентів проводяться на практичних заняттях (тривалість – нефіксована, залежить від потреб студента), у онлайн режимі (за попередньою домовленістю), консультація до іспиту – 1 год.
2. Анотація до курсу	
<p>Курс латинської мови передбачає оволодіння уміннями і навичками читання, письма, граматичного аналізу і перекладу латинських текстів, формування уявлень і знань про структуру латинської мови та її лексичний склад, місце латинської мови серед інших європейських мов. Вивчення латинської мови розширює лінгвістичний світогляд студентів і надає можливість ознайомитись з історією та культурою античного світу.</p>	
3. Мета та цілі курсу	
<p>Вироблення навичок читання та перекладу зі словником адаптованих та оригінальних текстів античних авторів; культури філологічного аналізу; засвоєння міжнародної лінгвістичної термінології; опанування крилатих висловів зі знанням їх першоджерел; вироблення навичок розуміти та пояснювати мовні явища, усвідомлювати механізми, що ведуть до збагачення словникового складу мови; ознайомлення з історією та культурою античного світу; з'ясування місця латинської мови в історії світової культури; підготовка майбутніх філологів на основі знання латинської мови до поглибленого вивчення курсів античної і середньовічної літератури, мовознавства, історичної граматики індоєвропейських мов.</p>	
4. Компетентності	
<p>У результаті вивчення курсу «Латинська мова» студенти повинні уміти працювати з матеріалом суміжних освітньо-наукових сфер (філософія, політологія, філологія, культурологія, соціологія тощо) під час вирішення навчальних і наукових завдань, мати синтетичне мислення D 9; розуміти та інтерпретувати вивчений матеріал з дисципліни «Латинська мова» у вербальній і невербальній формах різного обсягу й складності, знати і використовувати термінологічний апарат дисципліни у науково-освітній сфері, дотримуючись грамотності D 15; уміти: використовувати іноземну мову на рівні необхідному для професійної діяльності, зокрема в навчальних закладах середньої освіти D 16;</p> <p>Інтегральна компетентність.</p> <p>Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми, що потребують інтеграції знань з латинської мови і прийняття рішень у практиці викладання історії і суспільствознавчих предметів у навчальних закладах середньої освіти та у процесі навчання за спеціальністю, що передбачає застосування теорій та методів вивчення латинської мови в умовах організації навчально-виховного процесу в середній школі (C 1).</p> <p>Комунікативна.</p> <p>Здатність письмово й усно спілкуватися українською мовою, застосовуючи при спілкуванні латинську мову (C 2).</p> <p>Лінгвістична. Здатність отримувати і передавати важливу інформацію з латині іноземною мовою; уміння посередницької діяльності та міжкультурного спілкування (C 3).</p> <p>Фахові компетентності: Здатність до міждисциплінарного ділового партнерства й уміння працювати з матеріалом суміжних освітньо-наукових сфер (філософії, політології, філології, культурології, соціології тощо) під час вирішення важливих навчальних і наукових завдань. (C 18). Здатність користуватися вербальними і невербальними засобами передачі історичної інформації із використанням латинської мови (C 24).</p>	

5. Організація навчання курсу					
Обсяг курсу					
Вид заняття			Загальна кількість годин		
лекції			6		
семінарські			4		
самостійна робота			80		
Ознаки курсу					
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий		
V	014.03 Середня освіта (історія)	третій	вибірковий		
Тематика курсу					
Тема, план	Форма заняття	Літера тура	Завдання, год	Вага оцінки	Термін виконання
Тема 1. Короткий огляд історії латинської мови. Роль латини у розвитку європейської цивілізації та використання в Україні у різних суспільно-історичних формаціях. Історична зумовленість вживання класичних (давньогрецької та латинської) мов у країнах Центрально-Східної Європи. Латинський алфавіт та його походження. Використання латиниці у сучасному мовному світі. Фонетика (правила вимови голосних, дифтонгів, приголосних та їх сполучень). Наголос (поділ слова на склади, правила наголошування, поняття довготи і короткості голосного звука).	Лекція самостійна робота	1-8	опрацювання теоретичного матеріалу підручників, наукових статей, виконання завдань з фонетики 2 год. 4 год.	10 балів	протягом семестру
Тема 2. Характеристика граматичної системи латинської мови. Частина мови та їх українські відповідники. Дієслово та його категорії. Основні форми дієслова, їх граматичні ознаки і переклад. Визначення основи дієслова та дієвідміни. Відмінювання у теперішньому часі та утворення наказового способу. Допоміжне дієслово <i>sum, esse</i> : особливості відмінювання та функція у реченні.	Лекція самостійна робота	3, 6, 7	практичні завдання з граматики, лексичний мінімум, афоризми 2 год. 4 год.	5 балів	протягом семестру
Тема 3. Іменник як частина мови. Словникова форма іменника. Зіставна характеристика латинської та української іменникових систем. Перша та друга відміна іменників. Фонографічна адаптація латинських власних назв із закінченнями -us, -ius, -um, які використовуються у навчальних історичних дисциплінах шкільного освітнього процесу. Особливості відмінювання другої відміни залежно від роду.	Лекція самостійна робота	1, 6, 7	вправи з граматики, лексичний мінімум, фразеологія 2 год. 6 год.	10 балів	протягом семестру

<p>Тема 4. Прикметники першої та другої відміни: словникова форма, особливості узгодження та відмінювання з іменниками-винятками щодо роду. Особові та зворотний займенники. Синтаксис простого речення. Граматичний аналіз речення.</p>	самостійна робота	3, 6, 7	граматичні завдання, лексичний мінімум, переклад текстів фразеологія 6 год.	10 балів	протягом семестру
<p>Тема 5. Часи системи інфекта активного і пасивного стану: утворення, використання та особливості перекладу в оригінальних текстах. Синтаксис пасивної конструкції: <i>ablativus auctoris</i> та <i>ablativus instrumenti</i>. Відмінності у використанні пасивного стану в латинських та українських текстах та сталих словосполученнях.</p>	Семінарське заняття самостійна робота	2, 3, 7	вправи з граматики, переклад тексту, фразеологія 2 год. 6 год.	10 балів	протягом семестру
<p>Тема 6. Третя відміна іменників: словникова форма, особливості утворення практичної основи та її використання при засвоєнні українських латинізмів. Три типи відмінювання іменників третьої відміни, відмінкові парадигми. Особливості утворення відмінкових форм окремих іменників.</p>	самостійна робота 4 год.	3, 6, 7	лексичні та граматичні вправи, лексичний мінімум, переклад тексту, фразеологія 2 год./ 6 год.	5 балів	протягом семестру

Тема 7. Прикметники третьої відміни: розряди за кількістю родових закінчень, особливості фіксації словникової форми, визначення основи, узгодження з іменниками різних відмін. Дієприкметник теперішнього часу активного стану: утворення, практична основа, узгодження з іменником, субстантивоване засвоєння українською мовою.	Семінарське заняття, самостійна робота	4, 5, 7	вправи з граматики, переклад речень і тексту, лексичний мінімум, фразеологія 2 год./ 6 год.	5 балів	протягом семестру
Тема 8. Четверта відміна іменників: особливості утворення (супін, його фіксація у дієслівній словниковій формі), відмінювання та засвоєння українською мовою. П'ята відміна іменників: словникова форма, відмінювання, використання у суспільно-історичній термінології.	самостійна робота	2,3, 4, 6, 7	завдання з граматики, переклад тексту лексичний мінімум, фразеологія, ”напам'ять” 6 год.	5 балів	протягом семестру
Тема 9. Ступені порівняння прикметників: граматична термінологія, загальне правило утворення та винятки щодо нього, зіставна характеристика суплетивізму ад'єктивних ступеневих форм у європейських мовах. Синтаксис речення при ступенях порівняння: <i>ablatus comparationis</i> та <i>genetivus partitivus</i> . Прислівник: утворення та вживання.	самостійна робота	1,2, 4, 6, 7	вправи, переклад текстів фразеологія 6 год.	5 балів	протягом семестру
Тема 10. Часи системи перфекта (минулий, давноминулий та майбутній доконаного виду) в активному стані: типи, визначення та лексикографічна фіксація перфектної основи, відмінювання та вживання дієслів у цих часових формах. Суплетивне утворення основи часів доконаного виду від дієслова <i>sum, esse</i> .	самостійна робота	1, 6, 7	вправи, переклад тексту, фразеологія 6 год.	5 балів	протягом семестру
Тема 11. Часи системи перфекта (минулий, давноминулий та майбутній доконаного виду) пасивного стану. <i>Participium perfecti passivi</i> : утворення на базі супіна, родові форми, відмінювання та узгодження з іменниками. Переклад українською мовою дієслівних пасивних конструкцій.	самостійна робота	1, 3, 7	граматичні завдання, переклад текстів, фразеологія 6 год.	5 балів	протягом семестру
Тема 12. Розряди займенників: вказівні, питальні, відносні та заперечні займенники. Семантичні особливості вказівних займенників в оригінальних латинських текстах.	самостійна робота	1, 2, 7	вправи з граматики, лексичні завдання,	5 балів	протягом семестру

Парадигма відмінювання займенників. Займенникові прикметники та особливості їх відмінювання.			переклад тексту, фразеологія 6 год.		
Тема 13. Числівник як частина мови. Розряди числівників: кількісні, порядкові, розділові і прислівникові числівники. Утворення і відмінювання кількісних і порядкових числівників. Позначення чисел римськими цифрами. Синтаксична конструкція ablativustemporis.	самостійна робота	2, 3, 4, 6, 7	граматичні завдання, переклад текстів, лексичний мінімум, фразеологія 6 год.	10 балів	протягом семестру
Тема 14. Римський календар і система римського літочислення. Назви місяців і днів, їх етимологія та зв'язок зі світоглядом, засвоєння латинських календарних назв європейськими мовами. Римські міри і гроші.	самостійна робота	1, 5, 7	переклад тексту фразеологія 6 год.	5 балів	протягом семестру
Тема 15. Українські латинізми: проблема визначення, зовнішні та внутрішні чинники їх запозичення, загальноживане і термінологічне використання в освітньому процесі.	самостійна робота 4 год.	1, 5, 7	переклад та аналіз текстів 6 год	5 балів	протягом семестру

6. Система оцінювання курсу

Загальна система оцінювання курсу	Оцінювання здійснюється за національною на ECTS шкалою на основі 100-бальної системи . (Див.: Пункт “9.3. Види контролю” Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в Державному вищому навчальному закладі ДВНЗ Прикарпатський університет імені Василя Стефаника). Мінімальна кількість балів для позитивного зарахування курсу – 50 балів.
Вимоги до письмової роботи	Підсумкова контрольна робота, що обов'язково включає переклад латинського тексту зі словником та його частковий лінгвістичний аналіз, є складовою частиною семестрового рейтингу, і має концептуально обґрунтовано висвітлити 50+1% обсягу матеріалу. При бажанні студента можливий усний захист письмової роботи для підвищення підсумкової оцінки.
Практичні заняття	Поточний контроль рівня знань студентів проводиться на кожному семінарському занятті та включає перевірку теоретичної та практичної підготовки студента відповідно до програми курсу, виконання ним завдань усіх видів самостійної роботи. Поточне оцінювання всіх видів навчальної діяльності студента здійснюється в 4-бальній шкалі відповідно до загальноуніверситетської системи оцінювання .
Умови допуску до підсумкового контролю	Виконання усіх запланованих завдань і форм роботи, отримання з кожного позитивної оцінки.

7. Політика курсу

Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. У випадку таких подій – реагування відповідно до Положення 1 і Положення 2

8. Рекомендована література

1. Звонська Л. Л., Шовковий В.М. Латинська мова. К. : Книга, 2003. 528 с.

2. Литвинов В. Д. Латинсько-український словник. К. : Українські пропілеї, 1998. 710 с.
3. Корж Н. Г., Луцька Ф. Й. Із скарбниці античної мудрості. 2-е вид., доп. і перероб. К. : Вища школа, 1994. 351 с.
4. Лексикон античної словесності. За ред. М. Борецького і В. Зварича. Дрогобич: Коло, 2014. 688 с.
5. Литвинов В. Д., Скорина Л. П. 500 крилатих латинських висловів. Тексти. Латино-український словник + англійські, німецькі, французькі, іспанські відповідники. К. : Індоевропа, 1993. 321 с.
6. Оленич Р. М. Латинська мова. 2-е вид., виправлене. Львів : Світ, 2001. 350 с.
7. Скорина Л. П., Скорина О. А. Латинсько-український, українсько-латинський словник. Київ : Обереги, 2004. 447 с.
8. Яковенко Н. М., Трипуз В. М. Латинська мова : підручник. К. : Знання, 2005. 360 с.

Викладач Русакова О. В.